

Mikä lasta suojaa?

- **Oma näkökulma lapsen kuulemisten kautta:**
  - **perheasioiden sovittelut, olosuhdeselvitykset, täytäntöönpanosovittelut**
  - **”Isän ja äidin välissä. Lapsen kuulemisen psykologinen kehys huolto- ja tapaamisriidoissa” (väitös 2010, TAY)**
- **Lapsi on erossa asianosainen.**
  - **osallistumisen halu ja vaikeus**
- **Kolmenlaisia eroja: yhteistyö/ 2 maailmaa/ avoin riita**
- **Lapsen tarpeet ja aikuisen tarpeet**
  - **Lapsen tunteiden kuuleminen ja hyväksyminen ja kokemuksen ymmärtäminen**
- **Muita lasta suojaavia tekijöitä**

Lapsi on asianosainen.

Lapsi

- on psykologinen asianosainen, muutos koskee lasta
- kiintymyssuhteet ovat kehittyneet kolmiossa, joka nyt muuttuu
- ei ole tahdoton uhri vaan osallistuu kehityksensä ja persoonansa mukaan, toivoo hyvää ratkaisua
- voi tuntea omaa epäonnistumista ja syyllisyyttä eron toteutuessa
  - myös silloin, kun ero tapahtuu ilman ennakkovaroitusta
- riitaisessa erossa on vaara, että lapsi ei saa tilaa tunteilleen:
hämmennys, pettymys, suru, syyllisyys, viha...
- käy pitkän prosessin, joka usein jää näkymättömiin

Lapsen osallistumisen halu ja vaikeus

- lähes kaikki lapset haluavat tietää, mitä on tapahtumassa ja osallistua keskusteluun perheen tulevaisuudesta
- useimmat lapset eivät halua ottaa kantaa äidin ja isän riitaan ja kärsivät siitä, että pitäisi päättää
- useimmat vanhemmat eivät huomanneet lapsen vaikeutta tehdä päätöstä
- tutkijat: vanhemmat ovat niin oman kipunsa valtaamia, etteivät näe lastensa tarpeita

Kolmenlaisia eroja:

**1. Elämä yhdessä päättyy,
yhteinen vanhemmuus jatkuu.**

**2. Eron aikaan riitaa,
eron jälkeen lapsi elää kahdessa maailmassa**

**3. Vanhempien epäluottamus ja avoin riita jatkuu
tehtyjen päätösten jälkeenkin**

1. Elämä yhdessä päättyy, yhteinen vanhemmuus jatkuu.

Vanhemmat

- kunnioittavat ja arvostavat toisiaan äitinä ja isänä,
- keskustelevat ja sopivat lapsen asioista, tukevat toistensa kasvatusta
  - pitävät toisiaan ajan tasalla

Lapsi

- on vapaa lojaliteetin ristiriidoista,
- voi hyvillä mielin, syyllisyyttä tuntematta, siirtyä kodista toiseen,
- on vapaa ilmaisemaan niin myönteiset kuin kielteiset tunteensa,
  - ei ole syytä salata asioita eikä ole ikävää viestinviejän roolia,
  - voi pitää puhelinyhteyttä avoimesti toiseenkin vanhempaan,
- voi aidosti iloita molempien vanhempien osallistumisesta esim. juhliin,
- voi ongelmien tullen luottaa siihen, että äiti ja isä neuvottelevat ja auttavat
- voi rakentaa syyllisyyttä tuntematta omassa tahdissaan suhteensa isän tai äidin mahdolliseen uuteen kumppaniin ja hänen lapsiinsa
  - voimavaroja riittää omiin sosiaalisiin suhteisiin, harrastuksiin ym.

2. Eron aikaan riitaa, eron jälkeen lapsi elää kahdessa maailmassa

- äidillä ja isällä on sopimus tai oikeuden päätös lapsen huollosta ja tapaamis-oikeudesta, mutta vanhan suhteen pettymykset tai epäluottamus on jäänyt päälle.

Lapsi

- aistii isän ja äidin huonot välit ja sovittautuu elämään kahdessa eri maailmassa,
- voi kokea siirtymätilanteet ja puhelinyhteydet toiseen vanhempaan epämukavina,
- voi jännittää tilaisuuksia, joissa isä ja äiti ovat samanaikaisesti (koulun juhlat ym)
- voi oppia vaikenemaan - toisen kuulumisista ei kannata kertoa, vaikka kysyttäisiin
  - tai ”liittoutuu” toisen vanhemman kanssa, ja on avoin vain tälle
  - voi silti asettua kummankin luo ihan vapautuneesti.

3. Vanhempien epäluottamus ja avoin riita jatkuu tehtyjen päätösten jälkeenkin

- isän ja äidin epäluottamus on syvä, avointa riitaa; myös oikeudessa voi olla toistuvia huolto- ja tapaamisprosesseja; usein suvut vedetty tai tulleet mukaan

Lapsi

- ei pysy irrallaan riidasta, on viestin välittäjä sanoillaan tai olemuksellaan,
- lapsen ”puolesta” on voimakas huoli; lapsen sanat tai oireilu on välineenä riidassa
- lapsen on vaikea saada aitoa ääntään kuuluviin, tunteiden ilmaisua on padottava
- Lojaliteettien poissulkevuus: ratkaisuna jatkuva luoviminen, liittoutuminen, vaikeneminen, eristäytyminen ym.
  - lapsen mielenterveys ja kehitys voi vaarantua vakavasti

Äidin ja isän pääsy sopimukseen voi silminnähden huojentaa lasta (esimerkiksi huolto- ja tapaamis- tai täytäntöönpanoriidoissa).

*Perusoletus: äidin ja isän sopimus on lapsen etu,
mutta:*

Vanhempien sopimus ei aina vastaa lapsen tarpeita.

Esimerkkejä:

- **jos isä tai äiti haluaa aloittaa uuden elämän uudessa ympäristössä, jossa lapsi ei tunne ketään**
- **jos sopimus on saatu oikeuskäsittelyn välttämiseksi, mutta vihamielisyys jatkuu**
- **jos riitelevät vanhemmat tekevät ajallisen tasajaon, ja ohjelma käy lapselle raskaaksi esim. etäisyyksien vuoksi**
  - **jos vanhemmat jakavat sisarukset vain sovun vuoksi**

Muita lasta suojaavia tekijöitä erossa:

perheen
tukiverkostot,
tukena

vertaistarinat

sisarukset

isovanhemmat,
(jotka eivät ole
mukana
konfliktissa)

äidin ja isän
hyvinvointi ja
mielenterveys

ikävaihe,
sisaruus-
asema

koulu ja
kaverit

lapsen
persoona ja
rooli

kognitiiviset
tekijät,
etäisyydenott
o

lainsäädäntö

***Varmin tie lapsen aseman
ja oireilun helpottamiseen
on äidin ja isän sovinto ja
varsinkin yhteistyön
syntyminen tai palautuminen.***